

Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Habilidades acuáticas e a súa didáctica	Código	620G01007	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Castillo Obeso, Maria del	Correo electrónico	maria.castillo@udc.es	
Profesorado	Castillo Obeso, Maria del	Correo electrónico	maria.castillo@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A materia "Habilidades acuáticas e a súa didáctica" desenvolve contidos relacionados co dominio do medio acuático a través da aprendizaxe da motricidade acuática así como a metodoloxía do seu ensino para distintos grupos de poboación. O medio acuático presenta unhas características particulares diferentes ás terrestres que poden facilitar unha actividade educativa e saudable que enriqueza significativamente o desenvolvemento motor do individuo. Ao non ser o ambiente axeitado para o ser humano, presenta riscos obxectivos para a súa integridade física, sendo o máis grave o afogamento. A aprendizaxe da motricidade acuática básica permitirá que as persoas se adapten ao medio acuático, garantindo o seu disfrute sempre que se faga de forma responsable xa que, aínda que sexan dominadas, persiste o risco de afogamento. Ao tratarse dunha materia obrigatoria, todo o alumnado debe cursala, o que garante unha diversidade de situacións de aprendizaxe que contribuirán ao enriquecemento da metodoloxía. Cada alumno/a achega a súa particular experiencia coa auga e o seu nivel de dominio do medio que, ao compartir, beneficia ao grupo. Non obstante, cómpre subliñar que a instalación do profesorado é unha piscina profunda que require un nivel mínimo de adaptación ao medio acuático para poder cursar a materia con seguridade, demostrado có apto na proba de adaptación ao medio acuático nas probas de acceso. O título da materia xa indica que se centra máis na metodoloxía docente que no nivel de rendemento que acadada cada alumn/a. É máis interesante que o alumnado aprenda a ensinar o dominio do medio acuático a todo tipo de posibles usuarios de calquera idade e capacidade, tanto en instalacións acuáticas como en espazos acuáticos naturais. Trátase, polo tanto, dunha materia que desenvolve coñecementos aplicados, partindo da propia experimentación e que dará ao alumnado ferramentas de intervención para que poida desenvolver todo tipo de programas educativos e de promoción da saúde en espazos acuáticos artificiais e naturais, coas máximas garantías de seguridade e calidade. Está situado no segundo cuatrimestre do primeiro curso e pode ter continuidade curricular coa materia "Iniciación ao Deporte II (Natación)" que se imparte de forma optativa en 3o curso.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Identificar o espazo acuático como un espazo de actuación particular e diferente ao terrestre, comprendendo as alternativas de uso entre as distintas prácticas que engloba cada ámbito (educación, saúde, deporte e recreación) e valorando, especialmente, as posibilidades de desenvolvemento. educación física baseada no medio acuático.	A1 A4 A25 A26	B1 B3	C6
Adquirir un coñecemento básico dos fenómenos físicos que interveñen no ser humano durante o desenvolvemento de calquera actividade acuática para unha mellor comprensión das habilidades cognitivas, motrices e emocionais implicadas.	A4 A22 A27 A29	B2	C6

Recoñecer as posibles dificultades dun alumno durante a fase de adaptación ao medio acuático e comprender a actitude necesaria para facilitar o devandito proceso.	A6 A15 A22 A26 A31	B2 B16	C4
Deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe das habilidades acuáticas, con atención e titoría en función das características individuais e contextuais das persoas (xénero, idade, discapacidade, cultura, etc.).	A8 A11 A12 A17 A21 A26	B1 B3 B15	
Promover e avaliar a adquisición de habilidades acuáticas ao longo do ciclo vital, considerando que a idade, o sexo ou a discapacidade son variables que requiren unha intervención consciente para favorecer a igualdade de oportunidades.	A1 A4 A7 A21	B8 B11 B15	C4 C7
Deseñar e ordenar estratexias e espazos de aprendizaxe que respondan á especificidade do espazo acuático e á diversidade social (sexo, xénero, idade, discapacidade, cultura...) e que permitan o desenvolvemento da motricidade acuática a todas as persoas.	A6 A8 A18 A21 A33	B1 B2 B3	C5
Comprender a evolución dos obxectivos xerais a establecer no proceso de adquisición de habilidades acuáticas e seleccionar os posibles contidos motores para alcanzalos.	A11 A16 A17 A18 A21	B1 B7 B9	C6
Identificar e comprender as esixencias psicomotrices e sociomotrices das habilidades deportivas acuáticas, executando basicamente as habilidades motrices específicas dos distintos deportes acuáticos, considerando as diferenzas por xénero.	A21 A25 A26 A33	B2 B15	C3
Experimentar numerosas variantes de traballo das diferentes habilidades acuáticas, practicar ata acadar o grao de competencia motriz que garanta a plena autonomía no medio acuático e iniciar a adquisición de habilidades deportivas acuáticas específicas.	A18 A21 A22 A27 A33	B2 B19	C7
Conocer y poseer la metodología y estrategia necesaria para el aprendizaje en el ámbito acuático, tanto en espacios acuáticos artificiales como naturales.	A6 A8 A17 A21	B1 B17	C6
Seleccionar e saber utilizar o material (tanto específico como alternativo) e os equipamentos acuáticos en contextos educativos, deportivos, recreativos e de actividade física saudable.	A21 A26 A33	B1	
Analizar os métodos de ensino das habilidades acuáticas e as súas posibilidades de aplicación, tendo en conta as diferentes variables que poden afectar a un programa didáctico acuático.	A8 A11 A18 A21 A26	B8 B11	

Aplicar as técnicas didácticas e reflexionar sobre a conveniencia de adaptar a información á idade do alumno e sobre como e cando dar coñecemento dos resultados nunha actividade acuática.	A8 A15 A21 A27 A33	B8	C1
Coñecer as funcións e responsabilidades dos distintos membros que integran unha Escola de Actividades Acuáticas, comprender cales son as máis importantes e analizar as posibles consecuencias do incumprimento.	A6 A8 A13 A20	B5 B8 B12 B14	
Comportarse de forma responsable, garantindo a seguridade que o espazo acuático require en calquera práctica acuática (educativa, deportiva, recreativa, saudable, etc.).	A5 A21 A29	B5 B8 B12 B14 B19	C7
Coñecer e aplicar a lexislación vixente en materia de marco das actividades acuáticas en diferentes ámbitos: educativo, deportivo, de xestión, lecer e saúde.	A21	B5 B14	C4

Contidos	
Temas	Subtemas
1. O medio acuático como espazo de acción motriz.	1.1 Características 1.2 Oportunidades de práctica 1.3 Riscos específicos 1.4 Seguridade (obxectiva e subxectiva)
2. Adaptación da respiración ao medio acuático.	2.1 Expiración submarina 2.2 Coordinación do ritmo ventilatorio 2.3 Apnea 2.4 Ventilación por máscara e tubo (snorkel)
3. Habilidades motrices acuáticas básicas.	3.1 Definición 3.2 Clasificación 3.3 Importancia da práctica para a súa adquisición e dominio
4. Equilibrio no medio acuático.	4.1 Flotación estática e dinámica 4.2 Equilibrios en diferentes posicións 4.3 Flotacións colectivas (formacións) 4.4 Material auxiliar de flotación, vantaxes e inconvenientes.
5. Os xiros no medio acuático	5.1 No eixe lonxitudinal (cefalo-caudal) 5.2 No eixe transversal (latero-lateral) 5.3 No eixe anterior-posterior (dorso-ventral) 5.4 Combinado (por exemplo, viraxes de natación)
6. Desplazamento no medio acuático.	6.1 Principios de acción-reacción e resistencia acuática. 6.2 Importancia da acción corporal (deslizamento e ondulación) 6.3 Propulsión cos membros superiores (remadas e brazadas) 6.4 Propulsión cos membros inferiores (patadas) 6.5 Materiais auxiliares para a propulsión (aletas, manoplas, etc.)
7. Manipulacións no medio acuático.	7.1 De obxectos non flotantes (busca e captura) 7.2 De obxectos flotantes (agarres, golpes, lanzamentos e recepcións) 7.3 Doutras persoas (traslados acuáticos)

8. Entradas á auga e saídas do medio acuático.	8.1 Mergullas desde a terra á auga (saídas de natación e saltos) 8.2 Boost/saltos (natación artística e waterpolo) 8.3 Saltos desde a auga coa axuda de compañeiros (natación artística) 8.4 Como saír da auga: subida ao bordillo e elementos flotantes
9. Os deportes acuáticos como habilidades específicas da auga.	9.1 Natación: estilos (crol frontal, braza, costas e bolboreta) e modalidades (piscina curta, piscina olímpica e travesías en augas abertas). 9.2 Waterpolo 9.3 Natación artística (sincronizada) 9.4 Saltos 9.5 Outros deportes acuáticos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Proba mixta	A33 A31 A29 A27 A26 A25 A22 A21 A18 A17 A16 A15 A13 A12 A11 A8 A7 A6 A4 A1 B19 B16 B15 B14 B12 B11 B9 B8 B7 B5 B3 B2 B1 C1 C3 C4 C6 C7	2	40	42
Proba práctica	A33 A31 A27 A26 A25 A22 A21 A20 A18 A17 A16 A15 A13 A12 A11 A8 A7 A6 A5 B17 B16 B14 B12 B11 B8 B5 B3 B2 C1 C4 C5 C6 C7	2	30	32
Atención personalizada		10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba mixta	Exame teórico: - Preguntas de opción múltiple. - Preguntas de resposta curta. - Preguntas sobre casos prácticos
Proba práctica	Exame práctico de execución por parte do/a alumno/a de diferentes habilidades acuáticas, En caso de imposibilidade de entrar na auga (por lesión ou enfermidade), observación e detección de erros na execución das habilidades acuáticas realizadas por un/ha compañeiro/a e proposta de exercicios para a súa aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Proba práctica	Atención ás dificultades individuais que poidan experimentar na proba práctica. No caso de non haber compañeiros será a propia docente quen exerza de modelo.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A33 A31 A29 A27 A26 A25 A22 A21 A18 A17 A16 A15 A13 A12 A11 A8 A7 A6 A4 A1 B19 B16 B15 B14 B12 B11 B9 B8 B7 B5 B3 B2 B1 C1 C3 C4 C6 C7	Exame escrito consistente: - Preguntas de tipo test. - Preguntas de resposta breve. - Preguntas sobre un caso práctico.	50
Proba práctica	A33 A31 A27 A26 A25 A22 A21 A20 A18 A17 A16 A15 A13 A12 A11 A8 A7 A6 A5 B17 B16 B14 B12 B11 B8 B5 B3 B2 C1 C4 C5 C6 C7	Execución na piscina de habilidades acuáticas practicadas, que grabanse en video, observación e identificación de erros sobre a propia grabación e proposta de exercicios de aprendizaxe.	50

Observacións avaliación

Para todo o alumnado realizarase un exame escrito con preguntas tipo test, de resposta breve e sobre un caso práctico. O exame estará no idioma de impartición da materia, si se desexa no outro idioma oficial da UDC, solicitarase unha semana antes da data de realización.

Para todo o alumnado haberá un exame práctico na piscina sobre os contidos (o mesmo día unha vez rematado o exame teórico).

Ambalas dúas partes deberán ser aprobadas por separado para poder sumar o resultado final.

As datas do exame son as que aprobanse no calendario académico.

Os criterios de avaliación na segunda oportunidade da mesma convocatoria son os mesmos.

A realización fraudulenta de proba ou actividades de avaliación implicará a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario (Regulamento disciplinar do estudantado da UDC, art. 11, apdo 4 b). Entenderase por fraude académica calquera comportamento premeditado tendente a falsear os resultados dun exame ou traballo, propio ou alleo, realizado como requisito para superar unha materia ou acreditar o rendemento académico (Lei 3/2022, do 24 de febreiro, de convivencia universitaria; art. 11, apdo g).

Ademais, según a Ley de Convivencia Universitaria (BOE núm. 48, de 25 de febreiro de 2022), o fraude académico, considerase falta moi grave, pudiendo implicar expulsión de 2 a 3 anos da universidade constando no expediente académico hata su total cumprimento; así como, a perda de dereitos de matrícula parcial durante un curso ou semestre académico (art. 14). Enténdese por fraude académico calquera comportamento premeditado tendente a falsear os resultados dun exame ou traballo, propio ou alleo, realizado como requisito para superar unha materia ou acreditar o rendemento académico (art. 11).

Coa finalidade de mellorar o sistema de garantía interna de calidade do noso centro, sería convinte que o alumnado atendese á solicitude realizada pola UDC, con periodicidade cuadrimestral, respecto a participar no proceso de avaliación das materias cursadas e cuxa chamada realiza baixo o nome de ?AVALÍA? consistindo en responder as enquisas que avalían a docencia do profesorado en cada materia.

Fontes de información

Bibliografía básica	Bucher, W. (1995): 1000 Ejercicios e juegos de natación e actividades acuáticas. Ed. Hispano Europea. Barcelona. Camíña, F. (2014): Tratado de Natación: de la iniciación al perfeccionamiento. Paidotribo. Barcelona. Camíña, F. (2014): Tratado de Natación: del perfeccionamiento al alto rendimiento. Paidotribo. Barcelona. Del Castillo, M. (2004): Actividades acuáticas en la Primera Infancia: Programa de Intervención y Seguridad. Fundación IDISSA. Xaniño. A Coruña. Del Castillo, M. (2001): La experiencia acuática en la primera infancia como aprendizaje motor enriquecedor del desarrollo humano: un estudio en la Escuela Acuática Infantil del INEF de Galicia. Tesis doctoral en PDF en el Repositorio de la Universidad de A Coruña (http://ruc.udc.es). A Coruña. Duffield, M.H. (1985): Ejercicios en el agua. Ed. Jims. Barcelona. Franco, P. e Navarro, F. (1980): Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Hispano Europea. Madrid. González, C.A. y Sebastiani, M. (2000): Actividades Acuáticas Recreativas Ed. Inde. Barcelona. Gonsalvez, M. y Joven, P. (1997): Natación y sus especialidades. CSD. Madrid. Guerrero, R. (1991): Guía de las actividades acuáticas. Paidotribo. Barcelona. Güeita, J. y Alonso, M. (2021): Terapia Acuática. Abordajes desde la fisioterapia, la terapia ocupacional y la logopedia (2ª Edición). Ed. Elsevier. Barcelona. Jardí, C. (2000): Movernos en el agua. Desarrollo de las posibilidades educativas, lúdicas y terapéuticas en el medio acuático. Ed. Paidotribo. Barcelona. Lanuza, F. e Torres, B. (1995): 1060 Ejercicios e juegos de natación. Paidotribo. Barcelona. Martín, O. (1993): Juegos e recreación deportiva en el agua. Gymnos. Madrid. Martínez, P. y Moreno, R. (2011): Cuentos motores acuáticos. Ed. Inde. Barcelona. Moreno, J. A. (2001): Juegos acuáticos educativos. Ed. Inde. Barcelona. Moreno, J. A.; Pena, L. y Del Castillo, M. (2004): Manual de Actividades Acuáticas en la Infancia. Para bebés y niños de hasta seis años. Paidós. Barcelona. Muñoz Herrera, E. (2011): Planifica tus actividades acuáticas con el Modelo Narrativo Lúdico. Ed. Wanceulen. Sevilla. Navarro, F. (1978): Pedagogía de la natación. Miñón: Valladolid. Pansu, C. (2002): El agua y el niño. Un espacio de libertad. Ed. Inde. Barcelona. RFEN (2017): Natación +. Editores Navarro, F. Gosálvez, M. y Juárez, D. Sevilla. Soler, A. y Jimeno, M. (1998): Actividades Acuáticas para personas mayores. Fundamentos Teóricos y Sesiones Prácticas. Editorial Gymnos. Madrid. Sova, R. (1993): Ejercicios acuáticos. Ed. Paidotribo. Barcelona.
Bibliografía complementaria	- ( ). . Colado, J.C. (2004): Acondicionamiento físico en el medio acuático. Ed. Paidotribo. Barcelona. Costill, D.L., Maglischo, E.W. Richardson, A.B. (1994): Natación. Hispano Europea. Barcelona. Counsillman, J. (1990): La natación, ciencia e técnica para la preparación de campeones. Hispano Europea. Barcelona. Del Castillo, M. (2002): Disfruta de tu embarazo en el agua. Actividades acuáticas para la mujer gestante. Ed. Inde. Barcelona. Dull, H. (1997): WATSU Freeing the body in water. 2nd edition. Harbin Springs Publishing. Jiménez, J. (1998): Columna vertebral y medio acuático. Ejercicios preventivos y terapéuticos. Ed. Gymnos. Madrid. Le Camus. (1984): Las prácticas acuáticas del Bebé. Paidotribo. Barcelona. Lloret, M. Conde, C. Fagoaga, J. León, C. y Tricas, C. (1995): Natación terapéutica. Ed. Paidotribo. Barcelona. Matkin, R.B. y Brookes, G.F. (1980): Tu libro de buceo. Ed. Sintesis. Barcelona. Palacios, J. (1999): La seguridad en los cursos de natación. AGUA Y GESTIÓN, SEAE-INFO: Revista especializada en actividades acuáticas y gestión de instalaciones deportivas, 46. 12-16. Palacios, J.; Barcala, R.; Vales, C.; López, S. y Pérez, D. (2010). Formación y didáctica en Socorrismo Acuático Profesional. A Coruña. Fundación Universidade da Coruña. Palacios, J. y Del Castillo, M. (2013): Estudio descriptivo sobre epidemiología del ahogamiento en España en la temporada de verano 2012. http://blogs.lavozdegalicia.es/socorrismo Palou Sampol, P. y col. (2009): Aquafitness. Ediciones Universidad Illes Balears y Grada Gymnos. Palma. Prieto, J.A. (2009): Técnicas de relajación y trabajo corporal en el medio acuático. Wanceulen. Sevilla. Resch, A. (2022): Swimbox. The art and the mechanics of freestyle swimming. Aspire CustomFitness. Italy. Independently published by Alessandro Resch. Sanders, M. E. (2001): Fitness acuático. Manual de instructor. Volumen I Agua poco profunda. Ed. Gymnos. Madrid. Sanders, M. E. (2001): Fitness acuático. Manual de instructor. Volumen II Entrenamiento específico y de ejercicios en suspensión. Ed. Gymnos. Madrid. Thein Brody, L. y Richley Geigle, P. (2009): Aquatic exercise for rehabilitation and training. Champaign, IL. Human Kinetics. Wessinghage, T.; Rifle, M. y Belz, V. (2008): Aquafit. Un entrenamiento global de fuerza, resistencia, coordinación y movilidad. Ed. Paidotribo. Barcelona. http://www.fina.org/http://www.rfen.es/ https://www.asociacionaidea.com

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Metodoloxía de investigación en actividade física e deporte/620G01021 Proceso de ensino/aprendizaxe da actividade física e do deporte/620G01022 Metodoloxía do rendemento deportivo/620G01024 Iniciación en deportes III (Triatlón) (optativa)/620G01312 Iniciación en deportes II (Natación) (optativa)/620G01313 Dirección e xestión deportiva/620G01038
Observacións
Para a participación activa nas sesións presenciais é necesario que cada alumno/a dispoña do seu material acuático: traxe de baño de natación, gorro, lentes, aletas, tubo e pinzas nasáis. Para acceder a piscina é imprescindible o uso de chanclas, tanto si se va a entrar na auga como si se vai a observar desde fora.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías